

Posudek oponenta diplomové práce

Téma: Vymezení, charakteristika a soustava věcných práv v občanském zákoníku

Autor: Jan Laštovka

Oponent diplomové práce: JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.

Diplomová práce předložená k obhajobě Janem Laštovkou je zaměřena na téma poměrně tradiční, přesto však nepochybně velmi zajímavé. Úprava věcných práv doznala v souvislosti s přijetím stávajícího občanského zákoníku řady zásadních změn i podstatného nárůstu rozsahu. Nejde přitom jen o změny formální či o pouhá doplnění úpravy dřívější. Mnohé instituty byly do právní úpravy doplněny zcela nově. Řada předchozích pravidel doznala změn, které je možné označit beze sporu za koncepční. Upnutí bližší pozornosti na tyto změny v rámci zpracování diplomové práce tak lze nepochybně považovat za přínosné a žádoucí.

Práce samotná je rozčleněna, pomineme-li *Úvod a Závěr*, do sedmi částí. Autor se při výkladu přidrží klasického strukturování výkladu problematiky věcných práv. První tři partie věnuje vstupním vymezením, tedy právní úpravě věcných práv, jejich pojmu a systematické. Členění těchto úvodních částí je, s drobnými výjimkami (např. ne zcela jasné odlišení systematiky a soustavy věcných práv – kap. 4.1 a 4.2), pojato poměrně přehledně a vyváženě. Další části práce jsou pak již věnovány jednotlivým institutům věcných práv v pořadí odpovídající systematické občanského zákoníku. Na prvním místě je tak věnována pozornost držbě, následuje výklad zaměřený na vlastnické právo a dále pak na věcná práva k věci cizí. V rámci posledně jmenované pasáže je pak postupně systematicky zařazen výklad práva stavby, věcných břemen, zástavního práva a práva zadržovacího. Závěrečná část pak není věnována správě cizího majetku, jak by bylo možné očekávat, ale katastru nemovitostí.

Zvolenému rozvržení nelze nic výraznějšího vytknout, odpovídá ostatně schváleným zásadám pro vypracování práce. Z pohledu oponentního posouzení je však třeba učinit poměrně výraznou výtku k pojetí výkladu. Autor svojí práci zpracoval v rozsahu jistě dostatečném. Více než devadesát stran odevzdaného textu představuje v poměrech závěrečné práce v magisterském studiu rozsah spíše nadprůměrný. Ani tak se však jistě nejedná o penzum textu, ve kterém by bylo možné pojednat o stávající úpravě věcných práv uceleným, vyváženým a náležitě hlubokým způsobem. S ohledem na téma práce, které je zvoleno poměrně široce, i její samotné zadání, čtenář očekává spíše zaměření na klíčové problematické momenty jednotlivých věcněprávních institutů tak, jak s odstupem téměř deseti let od publikace občanského zákoníku ve Sbírce zákonů postupně vyvěrají v právní nauce i praxi. Diplomantovi nelze upřít snahu o zaměření se na některé obtížné otázky (např. pojetí držby coby věcného práva). Jako celek však práce představuje v převážném rozsahu shrnutí zcela obecných informací o jednotlivých věcných právech na devadesáti stranách na úrovni základního učebního textu. Široké pojetí nutí i tak mnohdy autora vybírat k bližšímu pojednání jen některá ustanovení. Tak kupříkladu v rámci výkladu o nabytí vlastnického práva (s. 56 a násl.) se blíže zmiňuje jen o nabytí vlastnického práva na základě smlouvy a vydržení. Tento výběr pak na s. 57 zdůvodňuje tím, že: *Nabytí práva na základě smlouvy je*

považováno za způsob nejsložitější, neboť se nachází až na posledním místě (přehlédneme-li daleko méně užívané nabytí od neoprávněného či rozhodnutím orgánu veřejné moci). Lze značně pochybovat, že by se systematika úpravy nabytí vlastnického práva řídila složitostí nabytí (autor ostatně nijak blíže nerozvádí, v čem vlastně by tato složitost měla spočívat). Současně je zřejmé, že některé upravené způsoby vlastnického práva způsobují mnohem větší výkladové pochybnosti než právě úprava převodu, jejíž výklad ostatně autor pojímá přehledovým způsobem. Jiným příkladem může být výklad vztahující se ke spoluvlastnictví. Autor zde svoji pozornost zužuje pouze na spoluvlastnictví obecné (podílové), které se snaží čtenáři přiblížit na zhruba třech stranách. Uvedené výhrady je možné učinit k podstatným částem posuzované práce. Současně je však třeba z pohledu oponentního posouzení nutně spravedlivě připustit, že zpracování tématu zvoleného rozsahu není jednoduché a samotné nalezení vhodné systematiky výkladu bývá v takových případech jedním z nejtěžších úkolů. Zároveň je možné konstatovat, že se autorovi daří sdělovat uváděné informace čtenáři přístupným a srozumitelným způsobem (viz dále).

Autor se při zpracování dopouští minima věcných pochybení. S ohledem na výše uvedené se však nemůže vyvarovat určitých zjednodušení, popř. uvádění tvrzení, která u čtenáře vzbuzují další otázky. Bližší vysvětlení by zasloužilo např. tvrzení na s. 26, dle kterého *stejně tak předmětem držby nemůže být právo, jehož obsahem je protiprávní jednání*. V rámci držby vzbuzuje další otázky i výklad podaný na s. 28 a 29 vztahující se k možné převoditelnosti reálných břemen, a tím i jejich způsobilosti k držbě. Autor správně uvádí, že práva vyplývající z reálného břemene lze rozlišit dle kritéria jejich spojení s konkrétní osobou (*in personam*) nebo s vlastnictvím dané věci (*in rem*). Na základě tohoto dělení míří k úvaze o jejich možné převoditelnosti. Z jeho výkladu však není zcela zřejmé, zda směřuje k reálným břemenům obecně, nebo jen k reálným břemenům *in persona*. Je zřejmé, že právo odpovídající reálnému břemeni je v případě reálných břemen *in rem* převoditelné spolu s věcí, k níž se oprávnění váže. Úvaha o převoditelnosti reálných břemen by pak měla jistě zahrnout zohlednění možného analogického užití § 1265 odst. 2, dle kterého nelze osobní služebnost převést na jinou osobu. Na s. 56 zase vzbuzuje zvědavost tvrzení, že: „*Aby bylo vlastnické právo možné nabyt, musí být dán určitý právní důvod. Tím může být např. zákon nebo právní skutečnosti, které rozlišujeme na volní a mimovolní. V rámci volních půjde zejména o právní jednání či rozhodnutí orgánu veřejné moci, mimovolní jsou představovány právními událostmi.*“ Za bližší vysvětlení by stálo zejména určení, kam na základě tohoto členění řadí autor například nabytí vlastnického práva vydržením, přírůstkem, zhotovením, či nabytím o neoprávněného. Jednoznačnou pochvalu naopak zaslouží velmi dobré vyjadřovací schopnosti autora. Text je napsán čtivým jazykem s jen ojedinělými terminologickými prohřešky. Stylistika autora vykazuje nadprůměrnou úroveň. Čtenář je tak s informacemi seznamován přehledným a výstižným způsobem. Velmi dobrá je i práce s odbornými zdroji. Zejména množství užitých literárních zdrojů je třeba ocenit, zejména pak s ohledem na ztížené podmínky, za nichž práce vznikala. Citováno je v intencích platné citační normy.

Je možné shrnout, že předložená práce splňuje základní požadavky kladené na závěrečnou práci v magisterském studijním programu. Možná místy až příliš kritické vyznění výše učiněného oponentního posouzení by jistě nemělo zakrýt skutečnost, že autor v práci jako celku prokazuje velmi dobrou orientaci v problematice věcných práv. O věcných právech je schopen psát za užití příslušné odborné terminologie čtenářsky přívětivým, přesto však odborným stylem, což není vždy obvyklé. Největší výhrada tedy směřuje ke zvolené podobě výkladu a jeho přílišnému rozpětí, které nutí autora v podstatném rozsahu práce k nadměrné plochosti až povrchnosti výkladu. Současně jej tento styl výkladu tlačí ke zjednodušujícím tvrzením na hranici věcné správnosti. Je přitom zřejmé, že kdyby autor zvolil k bližšímu

pojedenání jen vybrané aspekty věcněprávní problematiky, byl by je schopen zpracovat přínosným a náležitě erudovaným způsobem. Práci s ohledem na vše výše uvedené k obhajobě doporučuji a navrhuji ji v případě kvalitní obhajoby hodnotit jako velmi dobrou.

Otázky:

- 1) Jaký je rozdíl mezi převodem a přechodem vlastnického práva?
- 2) V rámci výkladu práva stavby uvádíte, že dočasné stavby se od staveb zřízených na základě práva stavby odlišují svou samostatností a také tím, že se jedná o věci movité. Rozviňte blíže obě tvrzení. Proč je dočasná stavba movitou věcí a v čem spočívá její samostatnost. Je dočasnou stavbou jakákoliv stavba postavená jen na určitou dobu?

V Plzni dne 1. května 2021

JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.